

NORGES HØYESTERETT

D O M

avsagt 27. november 2019 av Høyesterett i avdeling med

dommer Magnus Matningsdal
dommer Bergljot Webster
dommer Ragnhild Noer
dommer Knut H. Kallerud
dommer Wenche Elizabeth Arntzen

HR-2019-2204-A, (sak nr. 19-102056STR-HRET)
Anke over Borgarting lagmannsretts dom 30. april 2019

A (advokat Øystein Ola Storrvik)

mot

Påtalemyndigheten (førstestatsadvokat Katharina Rise)

S T E M M E G I V N I N G

- (1) Dommer **Webster**: Saken gjelder utmåling av straff for narkotikalovbrudd, hvor spørsmålet særlig er fastsetting av straff for befatning med MDMA – mer vanlig omtalt som ecstasy – i pulverform.
- (2) A ble 20. mars 2018 siktet for overtredelse av straffeloven 2005 § 232 jf. § 231 første ledd for i august 2017 å ha oppbevart 151,6 gram MDMA, 98,4 gram kokain, 1391,4 gram marihuana og 231,9 gram hasj i sitt hjem. De om lag 150 grammene MDMA hadde en renhetsgrad på 91 prosent. Dette tilsvarer gjennomsnittlig styrkegrad på beslaglagt MDMA-pulver de siste 20 årene.
- (3) I Oslo tingretts tilståelsesdom ble han 7. september 2018 dømt i samsvar med siktelsen. Dommen har slik domsslutning:
- «A, født 00.00.1987, dømmes for overtredelse av straffeloven (2005) § 232 første ledd, jf. § 231 første ledd til fengsel i 2 – to – år og 3 – tre – måneder.**
- Varetekt kommer til fradrag med 3 – tre – dager jf. straffeloven 2005 § 83.»**
- (4) A anket over straffutmålingen. Borgarting lagmannsrett forkastet anken 30. april 2019. I dommen la lagmannsretten til grunn at det ved straffutmåling for MDMA skulle ses hen til hva som ville vært riktig straff for et dobbelt så stort kvantum amfetamin.
- (5) A har anket til Høyesterett. Anken gjelder straffutmålingen for oppbevaring av 151,6 gram MDMA. Det er anført at det foreligger uklarheter i lagmannsrettspraksis rundt omregningsmodeller mellom MDMA og amfetamin.
- (6) Påtalemyndigheten har anført at lagmannsrettens straffutmåling er i tråd med rettspraksis, og at den samlede straffen ikke er for høy.
- (7) For Høyesterett har påtalemyndigheten lagt frem sakkyndige redegjørelser fra spesialist i klinisk farmakologi Liliana Bachs og fra senioringeniørene Elisabeth Drange og Vegard Bråthen ved seksjon for narkotikaanalyse ved Kripos.
- (8) *Jeg er kommet til at anken fører frem, og at den samlede straffen må settes til fengsel i ett år og åtte måneder.*
- (9) *Straff for oppbevaring av MDMA i pulverform*
- (10) Høyesterett har behandlet en rekke saker om straffutmåling for MDMA i pilleform. Her er det lagt til grunn at 8 tabletter inneholdende 100 mg MDMA tilsvarer ett gram «gateamfetamin» med cirka 50 prosent renhetsgrad. Jeg viser blant annet til Rt-1999-170, Rt-2009-1394 avsnitt 33 og HR-2018-847-A avsnitt 15. Høyesteretts praksis har gjennomgående gått ut på at det utmåles en noe strengere straff for befatning med ecstasy enn for et tilsvarende kvantum amfetamin hvor det ikke er tale om markerte avvik fra vanlig styrkegrad. Påslaget har vært omkring 20 prosent.
- (11) Det er ingen tilsvarende entydig praksis for MDMA i pulverform. I HR-2017-1675-A avsnitt 17 synes det lagt til grunn at 30 gram MDMA-pulver tilsvarer 30 gram amfetamin

med «normal» styrkegrad, uten at det er nærmere redegjort for bakgrunnen for forutsetningen.

- (12) Lagmannsretten har i dommen her lagt til grunn at 150 gram MDMA skal sammenlignes med 300 gram amfetamin med normal styrkegrad. Det er dermed utmålt en strengere straff for samme mengde virkestoff i MDMA i pulverform enn det som følger av Høyesteretts praksis i sakene om MDMA i pilleform.
- (13) Som begrunnelse for sitt utgangspunkt har lagmannsretten vist til Rt-2014-360, som igjen viser til Rt-2009-1394. I den sistnevnte avgjørelsen gjengis en sakkyndigs syn om at bruk av MDMA medfører dobbelt så stor skaderisiko per vektenhet som bruk av amfetamin, se avsnitt 11. Isolert sett kunne dette synes å innebære at MDMA skal straffes dobbelt så strengt som amfetamin. Ser man nærmere på avgjørelsen, er det ikke tvilsomt at Høyesterett likevel fastholder det samme forholdstallet som tidligere har vært benyttet for sammenligning av MDMA og amfetamin. Jeg viser til avsnitt 12 hvor det heter at «8 tabletter Ecstasy av styrke 100 mg MDMA per tablett tilsvarer 1 gram gateamfetamin av 50 % styrke». Videre påpekes det i avsnitt 13 at en direkte omregning ville medført at ti tabletter av 100 mg MDMA ville tilsvart 1 gram gateamfetamin, men at den omregningsfaktoren som er benyttet, og som innebærer at MDMA blir straffet noe strengere enn gateamfetamin, nettopp er valgt for å ta høyde for de «øvrigt risiki forbundet med bruk av ecstasy».
- (14) Jeg mener utgangspunktet må være at man anvender samme omregning for MDMA i piller og pulverform når det skal sammenlignes med amfetamin. Unntak fra dette utgangspunktet kunne tenkes hvis det var dokumentert at bruk av pulver er farligere enn å innta piller. Slik saken er prosedert i Høyesterett, har jeg imidlertid ikke grunnlag for å konkludere med noe annet enn at MDMA i tablettform og pulverform må vurderes likt.
- (15) Det neste spørsmålet blir om det er grunnlag for å holde fast ved den noe strengere vurderingen av MDMA som følger av rettspraksis. MDMA har vært brukt i noen tiår og man har fått mer innsikt i stoffets virkninger og egenskaper enn man hadde da straffenivået opprinnelig ble lagt.
- (16) Ved den strafferettslige bedømmelsen av narkotika står stoffets rusvirking, faregrad ved enkeltinntak, fare for avhengighet og fare for skade ved langvarig bruk sentralt, se blant annet Rt-2000-11 på side 14. I de første høyesterettsdommene om ecstasy ble det særlig lagt vekt på at risiko for død og langvarige, permanente helseskader gjorde ecstasy til et mer skadelig stoff enn amfetamin. Det ble også lagt vekt på at stoffet ble tilbudt i tablettform, noe som særlig i ungdomsmiljøer kunne senke terskelen for å bruke stoffet, se Rt-1996-170 på side 171.
- (17) Påtalemyndighetens sakkyndige i vår sak, Liliana Bachs, har pekt på at amfetamin og metamfetamin har lignende virkningsmekanisme og effekt som MDMA og derfor er de mest nærliggende stoffene å sammenligne med. Bachs påpeker videre at amfetamin er et av de mest avhengighetsskapende rusmidlene, mens MDMA har et «moderat avhengighetspotensiale». Amfetamin brukes i større grad blant tyngre rusmisbrukere, og konsekvensene av misbruket preges av dette. Misbruket blir oftere intensivt med daglig og økende inntak, og med dette følger sosial eksklusjon. Problematisk adferd, som kjøring i ruspåvirket tilstand, forekommer også langt oftere blant personer som er påvirket av amfetamin enn av MDMA.

- (18) Amfetamin injiseres ofte, mens injisering av MDMA forekommer sjelden. Ulempene som følger med injeksjon, så som smitte- og overdosefare, har i rettspraksis vært tillagt vekt i straffeskjerpene retning.
- (19) Ser man på andre negative effekter, øker begge stoffene faren for ulykker ved at brukeren får økt impulsivitet og redusert evne til å vurdere risiko. MDMA er mer hallusinogent enn amfetamin, men paranoide tanker er vanligere ved bruk av amfetamin. Ingen av stoffene anses som spesielt giftige ved enkeltinntak, men ved høyere doser og overdoser anses MDMA for å være mer giftig enn amfetamin. Det er også mindre avstand mellom vanlig rusdose og doser der det er forgiftningsfare, for MDMA enn for amfetamin. Ser man på faktiske tilfeller av forgiftninger, synes imidlertid amfetamin å føre til flere tilfeller enn MDMA, også når man korregerer for antatt utbredelse av bruken.
- (20) Når det gjelder skadevirkninger ved langvarig bruk, fremhever Liliana Bachs noen nyanser mellom stoffene, men oppsummerer med at det, ut fra den foreliggende fagkunnskapen, er «svært vanskelig å fastslå hvorvidt det er forskjeller av betydning mellom stoffene».
- (21) Liliana Bachs har ikke vært rettsoppnevnt sakkyndig og har heller ikke forklart seg for Høyesterett. Hennes erklæring viser imidlertid at det ut fra ny viten ser ut til å være begrenset grunnlag for å forskjellsbehandle MDMA og amfetamin.
- (22) Jeg viser også til rapporten «Revidering av ‘forskrift om faste grenser for påvirkning av andre berusende eller bedøvende middel enn alkohol m.m.’» fra 2015. Dokumentet er utarbeidet av en referansegruppe nedsatt av Samferdselsdepartementet for å revidere en tilsvarende rapport fra 2010. Rapporten gir anbefalinger om hva som utgjør en rusdose for en rekke narkotiske stoff. En rusdose er definert som den dosen av et stoff som anses å medføre påvirkning svarende til cirka én promille alkohol i blodet for en ikke tilvent person. For amfetamin er en rusdose satt til 50 mg rent stoff. Dette er i tråd med tidligere anbefalinger og ble ikke foreslått endret av gruppen. For MDMA ble rusdosen foreslått økt fra 100 mg til 150 mg ut fra ny kunnskap om stoffets virkninger. Også dette trekker i retning av at det kan være grunn til å likestille MDMA og amfetamin i strafferettslig sammenheng.
- (23) Ved den konkrete straffutmålingen tar jeg derfor utgangspunkt i at ett gram MDMA i pulverform med normal styrkegrad kan sammenlignes med ett gram gateamfetamin. Normal styrkegrad for gateamfetamin de siste årene har vært om lag 30 prosent.
- (24) *Den konkrete straffutmålingen*
- (25) Det skal utmåles straff for oppbevaring av 151,6 gram MDMA, 98,4 gram kokain, 1391,4 gram marihuana og 231,9 gram hasj.
- (26) Ved straffutmåling for befatning med flere forskjellige typer narkotika ved samme anledning må det tas utgangspunkt i straffenivået for hvert enkelt av de stoffene domfellelsen gjelder, se HR-2017-1675-A avsnitt 12.
- (27) Straffen for oppbevaring av 150 gram MDMA kan altså sammenlignes med oppbevaring av en tilsvarende mengde gateamfetamin, gitt at begge har normal styrkegrad.

I Rt-2013-630 avsnitt 10 ble kjøp og oppbevaring av 150 gram amfetamin anslått til fengsel i ett år og fire måneder. Dette legges til grunn som utgangspunkt også i vår sak.

- (28) A skal som nevnt også straffes for oppbevaring av 98,4 gram kokain. Straffen for kokain ligger omtrent på samme nivå, eller noe strengere enn befatning med det samme kvantum gateamfetamin, jf. Rt-1996-1726. Av Rt-2009-1045 avsnitt 12 følger at 100 gram amfetamin straffes med rundt ett års fengsel. Jeg legger dette til grunn også for 100 gram kokain.
- (29) Når det gjelder straffen for partiet med hasj og marihuana, er det i rettspraksis lagt til grunn at marihuana skal bedømmes noe mildere enn hasj, se Rt-1998-164 og Rt-2011-962. I Rt-1996-62 ble innførsel av 1 365 gram marihuana straffet med fengsel i syv måneder. Avgjørelsen er avsagt før straffenivået for marihuana ble justert noe ned i Rt-1998-164. I den foreliggende saken må straffenivået for en tilsvarende mengde marihuana ligge noe lavere. I Rt-2004-774 avsnitt 20 ble straffen for oppbevaring av 1 856,3 gram hasj satt til fengsel i ti måneder. Straffenivået i vår sak, for oppbevaring av drøyt 1 390 gram marihuana og drøyt 230 gram hasj, kan etter mitt syn settes til fengsel i om lag syv måneder.
- (30) Ved den samlede vurderingen av straffen legger jeg til grunn at straffen for det alvorligste forholdet danner utgangspunktet. Dette utgangspunktet justeres for å ta hensyn til de øvrige forholdene. Ved denne justeringen må det tas høyde for at det skjer en utflating i straffutmålingen etterhvert som kvantumet narkotika øker, jf. HR-2017-1675-A avsnitt 13. Hensyntatt dette mener jeg at det samlede utgangspunktet her bør være fengsel i om lag to år.
- (31) A tilsto imidlertid og skal ha tilståelsesrabatt, jf. straffeloven § 78 bokstav f. Tilståelsen kom i forbindelse med at politiet hadde tatt seg inn i leiligheten hans. Han ble spurt om han hadde narkotika, og han viste politiet hvor stoffet ble oppbevart. Tilståelsen har i liten grad lettet etterforskningen, men den ga grunnlag for tilståelsesdom i tingretten. I tråd med praksis for tilståelsesfradraget i slike saker settes fradraget til om lag ti prosent, det vil si to til tre måneder.
- (32) Det bør også gjøres fradrag for saksbehandlingstiden. A ble pågrepet i august 2017 og tilsto umiddelbart. De siste analyseresultatene fra Kripos forelå 13. desember 2017. Siktelsen er tatt ut 20. mars 2018, og tingrettens dom er datert 7. september 2018, altså mer enn ett år etter at A ble pågrepet og tilsto. Det har tatt ytterligere mer enn ett år før saken nå er ferdig behandlet i Høyesterett. Samlet sett er dette en noe treg fremdrift i en tilståelsessak. Dette tilsier et fradrag på en til to måneder.
- (33) Etter dette er min konklusjon at straffen settes til fengsel i ett år og åtte måneder.
- (34) Jeg stemmer for denne

DOM :

I tingrettens dom gjøres den endring at straffen settes til fengsel i 1 – ett – år og 8 – åtte – måneder.

- (35) Dommer **Noer:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
- (36) Dommer **Arntzen:** Likeså.
- (37) Dommer **Kallerud:** Likeså.
- (38) Dommer **Matningsdal:** Likeså.
- (39) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

I tingrettens dom gjøres den endring at straffen settes til fengsel i 1 – ett – år og 8 – åtte – måneder.